

La resolució de conflictes en l'àmbit escolar

Benvolgut professor/a,

Sóc un supervivent d'un camp de concentració.

Els meus ulls van veure allò que cap home hauria hagut de presenciar:

cambres de gas construïdes per enginyers instruits,

nens enverinats per metges professionals,

nens morts per infermeres professionals,

dones i nadons morts a trets i cremats per graduats en altes escoles majors i universitats.

Heus aquí que jo sospito de l'educació.

La meua petició és: ajuda els teus estudiants a arribar a ser humans.

Els teus esforços mai han de produir monstres, hàbils psicòpates, futurs Eichmans.

El llegir, l'escriure, l'aritmètica... són importants només si serveixen per fer més humans els nostres nens.

(Extret de Carrie Supple: *Desde el prejuicio al genocidio. Aprendiendo sobre el holocausto.* (1993) Trentham Books. Stoke on Trent.

(Peace-Building. The Review of the Peace Education Commission. (June 1996) International Peace Research Association. Issue Nº 3).

Aquest testimoni pot ser un dels motius pels quals cal fonamentar una pedagogia de la pau en la qual l'ensenyament esdevingui més humanista i, a través dels aprenentatges escolars, amb la innovació que suposa la implantació de la Reforma Educativa en el nostre sistema escolar, s'impulsi l'educació de valors a través d'un aprenentatge significatiu.

Els psicòlegs no es posen d'acord en quina part de comportament s'aprèn i quina ve determinada per l'herència. Molts diuen que per desenvolupar allò que és més instintiu són necessaris uns estímuls externs i unes condicions de creixement (p.ex.: Per caminar -innat- cal un estímulo de relació amb algú). Referent a la conducta humana violenta, no havent cap causa genètica perquè existeix-hi únicament i exclusivament aquest comportament negatiu –segons esbleixen els signants del Manifest de Sevilla sobre la violència (Sevilla, 16 de maig de 1986)– podem deduir que són conductes apreses en molts casos pels estímuls i condicions de l'entorn.

1. El concepte de violència en l'actualitat

Definint la violència com aquelles actuacions destructores d'una realitat pròpia o aliena, podríem afirmar que cal rebutjar la violència com a sistema de relació entre les persones i saber que no sempre es dirigeix cap enfora; també ens agredim i destruïm nosaltres mateixos: violentem el nostre cos amb excessos alimentaris, excessos o dèficits esportius, poques hores de son... La violència s'aprèn també per imitació a través de moltes incoherències diàries (p.ex.: pegar un nen que es baralla amb un altre, cridar mentre es diu que l'altre no cridi). Són aquests fets els que desencadenen una espiral de violència. De fet, si en un o altre moment de la nostra vida som violents és perquè dita conducta és acceptada socialment. Un exemple d'això són els mitjans de comunicació que ens tenen tan habituats a la resolució violenta dels conflictes, acceptada socialment com a mínim en la petita pantalla.

Sovint ens sembla que una acció violenta és el camí més curt per aconseguir quelcom, quan en realitat no és més que la resposta d'algú incapaç de solucionar els problemes de manera positiva. En enfrontar-nos a conflictes socialment complexos, com el de les drogues, la delinqüència, l'afany de poder, la conquesta de territoris, la marginació social... la nostra primera resposta són actituds violentes.

Una acció violenta és la resposta d'algú incapaç de solucionar els problemes de manera positiva

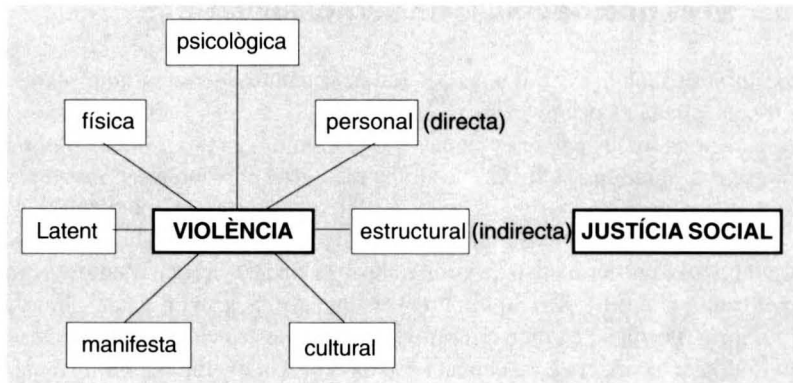
Tothom rebutja la violència contra els altres però jo l'assumeixo plenament, sóc un home coherent. (...) Gràcies a la guerra s'avança, només els degenerats no accepten la violència, estan en una societat degenerada que no accepta la violència.
(Skinhead)

Violència amb:

- llunyans: guerres, penes de mort (aliena)
- propers: morts, assassinats (periòdics)
- immediats: persones maltractades, tensions familiars que afavoreixen expressions com *a aquest li trencaria la cara...*
- interna: agressió a nosaltres mateixos (esport, dormir, masoquisme, culpabilitats...)

Conflicte

- **real** ▶ d'interessos o de necessitats,
- **latent** ▶ violència estructural d'interessos o de necessitats,
- **psedoconflicte** ▶ no existeix el conflicte. És fruit d'una mala percepció de l'altre.

2. El conflicte com a element pedagògic

Quan Johan Galtung, un dels investigadors més prestigiosos en els temes de pau i de conflictes, va analitzar els diferents tipus de violència, va descriure la violència personal i estructural en els paràmetres que figuren en el quadre adjunt, però més endavant (1991) va establir també la violència cultural com una altra tipologia de violència que culturalment s'imposa.

Tota acció pedagògica és objectivament una violència simbòlica en tant que imposició, per un poder arbitrari, d'una arbitrietat cultural
(Bourdieu i Passeron. *La reproducció* (1977) Laia. Barcelona. P.45.)

Davant d'aquesta apreciació de Bourdieu i Passeron caldrà reflexionar si hi ha violència en qualsevol acció pedagògica pel fet de reproduir un entorn social concret. Possiblement, si és imposada, serà violència. No forçar hauria de ser el primer principi pedagògic a aplicar i a transmetre. Caldrà recuperar el sentit de l'acció pedagògica.

Alguns autors redimensionen el concepte de violència i li donen una connotació positiva. D'aquesta manera es parla de la violència de l'amor, de la violència positiva emprada per Gandhí en les seves reivindicacions, de la no-violència com a forma de violència... Per a alguns investigadors del tema l'agressivitat respon a aquesta vessant positiva de la violència.

3. Vers una definició de l'agressivitat

Es defineix l'agressivitat com el conjunt de reaccions humanes que es posen en funcionament per mecanismes del sistema nerviós central relacionats amb les emocions i els sentiments. Podríem dir que és aquesta força o energia la que ens duu a anar accelerats per la vida, a dur el motor revolucionat. Però, i quan en aquesta marxa accelerada atropellem algú? Canalitzar aquesta agressivitat negativa per descarregar-la com a energia cosntructiva és una de les vies perquè aquesta energia negativa trobi sortida per canals positius, dirigint els impulsos agressius a metes acceptables, a objectius positius, evitant el conformisme (p.ex: quan en els partits de futbol es crida desmesuradament amb gran excitació).

En relació a això s'han fet experiments orientats a accions provocades per l'estimulació elèctrica o química de zones del cervell. Es va pensar en l'automatisme de l'agressivitat (ment humana amb un fons agressiu). No obstant això, se sap que el cervell també té parts *pacífiques* que poden bloquejar les violentes. La persona posseeix la capacitat de controlar els seus impulsos, que no són instints cecs. L'educació i la socialització són dos factors que contribueixen a reduir aquestes conductes agressives.¹

L'home és un animal amb instints agressius. Els experiments amb els parents més propers al home, els primats, corroboren aquestes investigacions. La persona és un conjunt de la seva biologia, la seva educació (fruit de la relació amb els altres) i la seva socialització (pertinença e un grup social).

AGRESSIVITAT

energia, força. Potencia la llibertat.

(Segons quanta se n'alliberi, contra qui)

violenta: anul·la la llibertat. Destruïx la bellesa.
Coartar la llibertat és motiu de guerra.

4. És justificable l'ús de la violència?

L'agressivitat violenta sorgeix com a fruit d'una frustració permanent motivada per un seguit d'estímuls desencadenats per desigs innecessaris i inabastables.

Com més gran és la intensitat del desig, més gran és també el volum de la frustració. Aquesta agressivitat violenta s'expressa amb la finalitat de disminuir la insatisfacció amb nosaltres mateixos, tant amb un gest de rebel·lió del nen quan no li donen allò que vol com amb un cop de puny o un cop de porta quan el nostre desig de fer alguna cosa és contrariat.

Si tenim evidència que la nostra única possibilitat d'existir és la real, ja que si no fóssim com som no seríem, farem les paus amb nosaltres mateixos, reduïrem en gran mesura aquest nivell d'insatisfacció pròpia que tenim, i no tindrem la necessitat d'alliberar-la a través de l'agressivitat negativa.

He observat que les pitjors destruccions no aconsegueixen mai que desapareixi completament la vida. Per tant, hi ha d'haver una llei superior a la de la destrucció. Només aquesta llei suprema pot donar un sentit a la nostra vida i establir l'harmonia indispensable al funcionament del rodatge social. I, si ha de ser la nostra llei, hem d'esforçar-nos tant com puguem perquè sigui la norma de la nostra vida diària. Sempre que sorgeix la discòrdia, que algú topa amb l'oposició, cal intentar vèncer l'adversari amb l'amor. Tota la meua vida he recorregut a aquest mitjà elemental per solucionar nombrosos problemes. Això no significa que hagi resolt totes les meves dificultats, només he aconseguit descobrir senzillament que la llei de l'amor és més eficaç que la veu de la violència.

(Gandhi)

Un altre dels motius que desencadena aquesta agressivitat violenta és el desig d'atenció i el reclam d'afecte insatisfet. És una de les reaccions pròpies de nens que han patit una manca d'afecte considerable, o de grups marginals de la nostra societat. A això respon l'enfocament pedagògic socioafectiu, a través del qual es desitja educar en i des de la tendresa per afavorir un clima on es pugui vivenciar l'empatia i l'afecte necessaris per sentir-se amb plena dignitat, sentir-se algú per a algú.

Quan vas néixer t'estimaven: és molt. Avui neixen altres nens engendrats amb violència, concebuts en el rebuig, odiats abans de néixer, abandonats en la vergonya, llençats en la misèria en pobles dinamitats per l'odi. Parla'ls d'amor amb més força que nosaltres, desacreditats per covardies i desídia. (...) Que sentin un amor més gran que el seu desastre. Que difícil

els serà, sinó, donar la mà, mirar a la cara, parlar a l'altre sense un odi incendiari, sense fàstic ni propòsit de venjança!

(David Jou i Mirabent)

5. Funció pedagògica de la resolució de conflictes

Quan dues persones s'han enfrontat, poden estar en pau. Quan no expressem aquells sentiments diferents a les persones que estimem, amagant-los per por de no ser acceptats, estem generant un camp de cultiu perquè neixin ressentiments, aquests sentiments que es produeixen dins i es repeteixen en el temps sense donar-los cap mena d'expressió.

El treball en l'educació per la pau és lent, no es veu, és discret, no té mèrits ràpids, treballa des de la coherència.

(Arcadi Oliveras)

El ressentiment col·lectiu està emparentat amb l'etnocentrisme i la xenofòbia. El fill ha sentit parlar de la guerra als pares, ha sentit maleir els oponents, ha sentit les tortures que van sofrir i no pot quedar indiferent davant aquesta narració. Allò que no sap el fill és l'altra història, l'altra cara del tema. Amb aquests termes, maniqueus i tendenciosos, s'han escrit les històries dels pobles, dels països i de les nacions. D'aquesta manera, la història no és mestra ni guia del futur sinó més aviat argument de guerra i d'enfrontament. Davant aquesta llaga que creix en l'interior de l'individu i que es transmet de pares a fills, s'imposa la necessitat de pensar quin és l'antídot o la terapèutica per trencar-lo i arribar a aconseguir la pau en el món.

(Torralba, F. (1995) *El ressentiment, obstacle fonamental per la pau, a Convivència en el segle XXI. La Carta de la Pau*. ESIN. Barcelona.)

Entès així, enlloc de parlar de resolució de conflictes caldria incorporar la terminologia de **transformar el conflicte**, gestionar-lo, o tan sols manejar-lo. Resoldre'l no sempre serà possible, ignorar-lo serà evitar tot possible canvi positiu, transformar-lo podria dirigir-se a canalitzar allò negatiu per possibilitar una convivència pacífica tot i que el conflicte no s'hagi pogut resoldre, que no seria equivalent a una convivència conflictiva sinó al desenvolupament d'estratègies per aprendre a viure amb ell sense renunciar a aquest constituent conflictiu de la persona humana.

En aquest sentit, les estratègies denominades de resolució de conflictes estan més orientades a buscar un punt d'harmonia en el futur. Apunten vers

el futur més que a reviure el passat, a determinar aquells obstacles que configuren una cultura del conflicte i que impedeixen el desenvolupament d'un estat de pau en busca de mesures no coercitives de resolució.

6. Cultura de la mediació

***La pau només
pot sorgir de la
llibertat de
cadascú***

La cultura de la mediació suposa una cultura de la comunicació ja que facilita que les persones trobin les possibles solucions per elles mateixes a partir de la base que les posades en comú enriqueixen, les diferències entre les parts són positives. Però tal vegada l'actual cultura de la comunicació en què vivim no respon a les necessitats de la mediació. L'objectiu final en resolució de conflictes rau en recuperar la sintonia perduda a través d'un procés encaminat a tractar els problemes que constitueixen la rel de fons del conflicte.

Un director de cinema acabava la seva pel·lícula amb l'afirmació: "L'enemic, a 3.000 m. De distància és un objectiu per atacar, a 3 m. és un home".

La pau no és sincera si és imposada tant moralment com externament, només pot sorgir de la llibertat de cadascú. Defensar la pau és defensar la llibertat. No existeix cap idea per la qual estigui justificat disparar una arma ni utilitzar la violència per imposar res a ningú. Sembla que s'avança cap al fanatisme, però no té sentit obrir els caps a cops perquè pensin o creguin com nosaltres. La defensa de la llibertat suposa renunciar a la imposició de les pròpies idees a qualsevol preu. La raó és real però limitada, és a dir, no és inefable. Cadascú creu que la realitat és tal i com la veu; però no puc dogmatitzar allò que dic des de la raó perquè tinc més possibilitats d'equivocar-me que d'encertar. La mediació pot proporcionar aquests espais de diàleg obert.

7. Gestió de conflictes i el seu tractament educatiu des d'una perspectiva creativa

Adam Curle anomena pacificadors als mediadors en conflictes. Segons aquest calificatiu podem afirmar que les lluites, col·lisions, enfrontaments, baralles i oposicions de tot tipus, tenen en els mediadors els seus facilitadors de pacificació. No obstant això, hem d'enfatitzar el terme facilitador ja que en cap moment el mediador pot pretendre resoldre el conflicte de les parts sinó facilitar que aquestes el resolguin per elles mateixes. Això suposa posar una gran dosi de confiança en la capacitat pròpia de les parts en la resolució i que aquesta confiança sigui percebuda per ambdues. Habilitats com

Les lluites i oposicions de tot tipus, tenen en els mediadors els seus facilitadors de pacificació

l'autoestima, l'ètica comunicativa i la capacitat dialògica, la cooperació, l'empatia i la comprensió crítica, han de ser eixos motrius de l'activitat del mediador.

Concretament, els conflictes sorgits en els centres escolars requereixen moltes d'aquestes estratègies. La institució escolar s'entesta en dividir la realitat en matèries, disciplines, temes separats, quan la realitat és més global, està molt barrejada, no hi ha res de separat, tot es frega: la matemàtica amb la literatura i Plató amb Einstein. Escolarmen les matèries semblen gairebé incompatibles i ens dediquem a fragmentar la realitat. Com podem pretendre després que neixin vincles d'unió entre les persones? És cert que qualsevol anàlisi de la realitat requereix que aquesta es fragmenti ja que l'estudi global desbordaria la nostra capacitat analítica. Malgrat tot, caldria proposar més eixos de connexió entre les diverses disciplines, així com un tracte interdisciplinari de moltes matèries tal com proposa la Reforma Educativa en relació als temes transversals plantejats perquè siguin continguts prioritaris a treballar en totes les assignatures, sense crear noves matèries que augmentin el volum curricular a estudiar pels alumnes.

La Reforma proposa un aprenentatge constructivista, com a model d'aprenentatge més vinculat a la psicologia; que descarta teories memorístiques i mecanitzadores, basat en la pròpia experiència de l'alumne amb la realitat a partir de la qual ell mateix construeixi les matemàtiques, per exemple. Incorpora també l'aprenentatge significatiu com el que l'individu integra realment en el seu conjunt d'aprenentatges pel significat que per a ell té en la seva quotidianitat i que esdevé rellevant. D'aquesta manera afavoreix la relació amb altres camps d'aprenentatge i pel professor suposa el fet de tenir en compte les idees prèvies de les quals parteix l'alumne.

Al seu torn la Reforma també proposa òrgans de govern participatius i demana que cada col·lectiu defineixi els seus elements de concreció: cada escola ha d'elaborar el seu propi projecte educatiu, els seus plans curriculars, ha d'organitzar la dinàmica de funcionament intern, de crear consells escolars... La més gran autonomia escolar de cada centre que proposa la Reforma Educativa no sempre és ben vista pels agents escolars ja que comporta una sèrie de conflictes interns quant a decisions i implicació en la dinàmica escolar que fins ara no es necessitava tant. El professorat incrementa així el seu nivell de responsabilitat, assumeix la formació integral dels seus alumnes i la definició de principis ideològics pels quals ha de regir la seva orientació pedagògica, principis a definir entre un col·lectiu de persones que sovint gairebé ni es coneixen.

Descrita a grans trets la Reforma Educativa pot ser un bon instrument però genera moltes més dificultats que les que fins ara existien. Un més alt grau de llibertat sempre comporta una més gran possibilitat conflictual. I a partir de la definició positiva de conflicte, sabem que a més això comportarà un increment positiu en l'entramat de relacions interpersonals que es generen.

El col·lectiu del grup classe és cada cop més dispers i plural. Es requereix tenir en compte la individualitat, molt més marcada actualment. Entendre aquesta diversitat és font de riquesa però alhora és font de conflicte. En tota intervenció orientada a tractar la diversitat hem de permetre exterioritzar-la per tractar-la, mai homogeneitzar-la. Unificar només condueix a evitar tractar el conflicte

però no l'elimina. Cal plantejar un aprenentatge on les diferències surtin i es puguin coordinar perquè siguin riquesa.

El col·lectiu de professors representats en el claustre també és un nucli conflictual per tractar-se d'un òrgan jeràrquic, amb càrrecs representatius rotatius i amb la problemàtica de relacions interpersonals que això comporta. Per dur a terme la Reforma hem de partir de canviar els models de societat competitiva en què vivim (enfrontament, rivalitat, èxit dels uns i fracàs dels altres, hostilitat, insolidaritat) per models socials de cooperació (solidaritat, obertura, confiança, disponibilitat) perquè el treball en equip no es basi en actituds defensives que destrueixen.

Comprovem, doncs, que la majoria de conflictes que aflora a rel de la Reforma van units a les relacions interpersonals i molt vinculats a les emocions i a la vida afectiva. Recels, enveges, ressentiments... L'afectivitat no es treballa educativament i és un repte donar-li una resposta des de l'aprenentatge com a objecte d'expressió. En aquest nivell, l'educació no formal i informal s'ha implicat tradicionalment més en el seu tracte pedagògic ja que el marc obert que la regeix permet donar expressió a l'aspecte de formació afectiva, que s'ha treballat bàsicament des de l'educació en el temps lliure ja que aquesta permet unes formes de convi-

vença en les quals es dona expressió a les emocions i les implicacions que tenen en el tracte interpersonal.

En relació a això, Dolors Busquets, professora de la Facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona, proposa aprofitar el context de la Reforma per convertir les necessitats en els eixos prioritaris de l'educació. L'objectiu principal de l'educació és formar persones, a posteriori ja es donarà l'especialització en matèries. L'alumnat ha d'aconseguir una formació en llengua, matemàtiques, història... però com a instruments culturals i intel·lectuals, necessaris i imprescindibles, que duguin a desenvolupar els projectes que sorgeixin de l'educació cívica i moral i dels espais de trobada interpersonal. Busquets emfatiza la importància de resituar les assignatures i usar-les com a mitjans culturals i intel·lectuals necessaris per afavorir unes relacions positives entre les persones, tant alumnat com professorat i altres agents educatius: pares, personal no docent, seminaris, consells escolars. En definitiva, l'escola és un microclima social, una petita comunitat amb el seu funcionament intern a través de la qual les persones s'incorporen posteriorment a la societat. Cuidar aquest tracte i organització interna en la resolució de conflictes serà també treballar en la prevenció de conflictes macrosocials.

8. Vies d'acció

Stephanie Judson proposa cinc vies per facilitar l'acció no violenta en resoldre conflictes² aplicables a aquesta microsocietat escolar que describïem anteriorment:

- estima i afirmació á estimar algú és afirmar allò de bo que hi ha en ell. Tota persona té qualitats estimables. El menyspreu bloqueja l'aprenentatge i desanima les persones a tenir iniciatives pròpies;
- compartir sentiments á allunya l'aïllament, fa sentir connexió empàtica amb altres i permet expressar allò que sovint provoca conflictes pel fet de limitar la comunicació a un nivell purament racional. Afavoreix el desenvolupament de respostes creatives al conflicte;
- compartir informació á ajuda a tenir informació sobre com resoldre un conflicte i evitar-ne molts la causa dels quals és la incomunicació;
- compartir experiències á ajuda a avaluar-les des dels diferents punts de vista dels qui els comparteixen i a evitar la miopia que provoca el localisme;
- comunitat de recolzament á ambient de grup que fomenta el recolzament. Tots aporten quelcom a la solució del conflicte i se senten partícips d'ella. S'accentua la intersubjectivitat, el diàleg i la comprensió empàtica.

9. Com a conclusió

- La història de la humanització és la història de la cultura del conflicte i de la cultura de la pau. El nostre món provoca tensions. Cal preveure com descarregar-les sense eliminar l'altre.

- Allò inevitable no són els conflictes sinó la seva solució violenta. Pedagògicament caldrà afavorir l'aprenentatge de la persona per relacionar-se sense destruir.

- La pau és una actitud a viure en la qual cal invertir energies, cal construir-la. Això requereix desenvolupar una pedagogia de l'esforç.

- La persona és conflictiva per essència. Si definim la pau com a absència de conflicte ens submergim en una frustració constant perquè la basem en quelcom irreal.

- Sí que és viable la solució violenta dels conflictes propiciant espais de trobada, de diàleg i de negociació que han d'afavorir recursos pedagògics per viure amb el conflicte que sigui irresoluble.

- Fer les paus amb el límit personal és un camí vers la pau amb els límits dels altres que ens incomoden perquè en definitiva ens recorden el nostre.

- Tota persona ha de ser responsable dels seus actes i respondre-hi solidàriament.

- La pedagogia pot traçar motius d'unió entre les persones per allunyar ressentiments i evitar enemistats.

- Resoldre els conflictes que les diferències generen no suposa tractar de resoldre aquestes últimes ja que aquestes no són quelcom a anul·lar sinó a potenciar.

L'actitud que fomenta la guerra no és l'agressivitat, per citar a Danielle Novara, sinó l'instint gregari, el conformisme, la passivitat amb què els ciutadans i ciutadanes accepten les normes d'ús comú i els conflictes armats quan aquests sorgeixen. L'educació per a la pau consisteix, per tant, en generar conflictes, en fer que aflorin els latents i en aprendre a sortir del context de resolució en ús d'acord amb les normes imposades per la ideologia dominant

(Rafael Grasa (1989) *A propósito de los contenidos en la formación de educadores para la paz*. A Seminario sobre formación de monitores de educación para la paz. Cruz Roja Española. Madrid.)

La pau no és un problema ineluctable sinó una conquesta.

(Bobbio, N. (1992) *El problema de la guerra y las vías de la paz*. Gedisa. Barcelona. p.49.)

Marta Burguet
Pedagoga

- 1 Montesquieu afirmava que de les tres educacions que rebem (la dels nostres pares, la dels nostres mestres i la del món), la darrera acostuma a anul·lar les altres dues (citat a Puig, J.M., Trilla, J. (1995) *La educación en valores*. A Cuadernos de Pedagogía (oct 1995) Barcelona. Fontalba 240.
- 2 Judson, S. (1986) *Aprendiendo a resolver conflictos*. Lerna. Barcelona.

Bibliografia

- Bobbio, N. (1992) *El problema de la guerra y las vías de la paz*. Gedisa. Barcelona.
- Bourdieu i Passeron (1977) *La reproducción*. Laia. Barcelona.
- Buxarrais, R., Martínez, M., Puig, J., Trilla, J. (1995) *La educación moral en primaria y en secundaria*. Ministerio de Educación y Ciencia. Edelvives.
- Covey, S. *Los siete hábitos de la gente altamente eficiente (eficaz)*. Paidós. Barcelona.
- Fisas, V. (1987) *Introducción al estudio de la paz y de los conflictos*. Lerna. Barcelona.
- Fisher, R., Ury, W. (1992) *Obtenga el sí. El arte de negociar sin ceder*. CECSA. México.
- Floyer, A. (1993) *Cómo utilizar la mediación para resolver conflictos en las organizaciones*. Paidós. Barcelona.
- Galtung, J. (1984) *¿Hay alternativas?* Tecnos. Madrid.
- Grasa, R. (1989) *A propósito de los contenidos en la formación de educadores para la paz*. A Seminario sobre formación de monitores de educación para la paz. Cruz Roja Española. Madrid.
- Grasa, R., Cascón, P. (1988) *Decidir sin marginar a nadie*. A Cuadernos de Pedagogía, 165.
- Grover, K., Grosch, J., Olczac, P. (1996) *La mediación y sus contextos de aplicación*. Paidós. Barcelona.
- Judson, S. (1986) *Aprendiendo a resolver conflictos*. Lerna. Barcelona.
- Peace-Building. (June 1996) The Review of Peace Education Commission. Issue n.3. International Peace Research Association.
- Melero, J. (1993) *Conflictividad y violencia en los centros escolares*. Siglo XXI. Madrid.
- Puig, J.M., Trilla, J. (1995) *La educación en valores*. A Cuadernos de Pedagogía, 240. Fontalba. Barcelona.
- Rigol, J. (1995) *Convivencia en el siglo XXI. La Carta de la Paz*. ESIN. Barcelona.
- Robayo, G.A. *La mediación, un medio pacífico para la solución de conflictos*. Defensoría del Pueblo. Bogotá.
- Seminario de Educación para la Paz de la APDH. *Educación para la paz, una propuesta posible*. APDH-CIP. Madrid.
- Seminario de Educación para la Paz de la APDH, Grasa, R. (1991). *La Resolución de conflictos*. A En Pie de Paz, 22-23.
- Touzard, H. (1981). *La mediación y la solución de los conflictos*. Herder. Barcelona.
- Trilla, J. (1992) *El profesor y los valores controvertidos*. Paidós. Barcelona.
- Zulema, D.W. *Qué es la mediación*. Ed. Abeledo Perrot.

La resolució de conflictes en l'àmbit escolar

La resolución de conflictos en el ámbito escolar

El presente artículo pretende destacar la importancia del papel del educador en el tratamiento de la conflictividad.

Después de introducir muy brevemente en los términos de violencia y agresividad, analiza la función pedagógica de la regulación de los conflictos y, concretamente, la cultura de la mediación.

Expone la incidencia de la Reforma Educativa en el tratamiento de los conflictos surgidos en los centros escolares y la fragmentación disciplinar que a menudo se hace en el aula como fuente de disgregación.

Apoya el planteamiento socioafectivo como favorable para facilitar vías de acción no violenta en la gestión de divergencias que aparecen en el microsistema escolar i que serán estrategias de aprendizaje para una aplicación macrosistémica posterior.

Dispute resolution in the field of school

The present article tries to explain the important role of the educator in dealing with disputes. In the first part, some terms like violence or aggressiveness are briefly described. Afterwards, it goes on analyzing the pedagogical function of dispute control - specifically, the mediating culture. This essay shows the influence of the Educational Reform on dispute treatment at school. Also, the discipline fragmentation that is usually stated in the classroom as a separating source. Finally, the article shows the socioemotional approach as a good key to non-violent action in disagreement management which might arise in the school microsystem. This may lead to a learning strategy for setting a later macrosystem application.

Autor: Marta Burguet

Article: La resolució de conflictes en l'àmbit escolar

Referència: Educació Social núm. 8 pp. 36 - 48

Adreça professional: Universitat Albertiana
Antoni M. Claret, 262 6è. 2a.
08041 Barcelona